

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Näyttötutkinnon perusteet

MAASEUDUN KEHITTÄJÄN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 16/011/2011

Näyttötutkinnon perusteet

MAASEUDUN KEHITTÄJÄN ERIKOISAMMATTITUTKINTO 2011

Määräys 16/011/2011

© Opetushallitus ja tekijät

Määräykset ja ohjeet 2011:31

ISBN 978-952-13-4802-0 (nid.)

ISBN 978-952-13-4803-7 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-887X (painettu)

ISSN 1798-8888 (verkkójulkaisu)

Taitto: Edita Prima Oy

www.oph.fi/julkaisut

Kopijyvä Oy, Espoo 2011

13.6.2011

16 /011/2011

Voimassaoloaika: **1.9.2011 alkaen toistaiseksi**

Säännökset, joihin toimivalta määräyksen antamiseen
perustuu:
L 631/98, 13 § 2 mom

Kumoaa Opetushallituksen määräykset
7.6.2001 nro 36/011/2001

Muuttaa Opetushallituksen määräystä
-

MAASEUDUN KEHITTÄJÄN ERIKOISAMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.9.2011 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintosuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden 7.6.2001 nro 36/011/2001 mukaisesti 31.8.2013 mennessä.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Opetusneuvos

Susanna Tauriainen

LIITE

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto 2011

SISÄLTÖ

1	Näyttötutkinnot	7
1.1	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
1.2	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
1.3	Näyttötutkinnon perusteet.....	7
1.4	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
1.5	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa.....	8
1.6	Todistukset	9
1.7	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon muodostuminen	11
2.1	Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen	11
2.2	Tutkinnon osat.....	12
3	Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnossa vaadittava ammattitaito ja arvioinnin perusteet	13
3.1	Maaseudun kehittäjänä toimiminen.....	14
3.2	Yrittäjyys maaseudulla.....	17
3.3	Maaseudun ja maaseutuelinkeinojen hankeosaaminen.....	19
Liite	Ammatin kuvaus	22

1 NÄYTTÖTUTKINNOT

1.1 Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

1.2 Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisesti arvioinnin hyväksyy tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

1.3 Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osittain määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintointoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammattikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

1.4 Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Opetushallitus on antanut henkilökohtaistamisesta erillisen määräyksen.

1.5 Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat tekevät tutkintotoimikunnalle esityksen osaamisen tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arviointiperusteiden soveltaminen omalta kohdaltaan. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatu arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute arvioin-

nista on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito kyseessä olevan näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

1.6 Todistukset

Näyttötutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen näyttötutkinnoista, näyttötutkintoon valmistavasta koulutuksesta ja oppisopimuskoulutuksesta annettaviin todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

1.7 Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistava koulutus tulee järjestää tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 MAASEUDUN KEHITTÄJÄN ERIKOISAMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

2.1 Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnossa osoitettava osaaminen

Maaseudun kehittäjä toimii tehtävissä, jotka lisäävät maaseudun elinvoimaisuutta. Hän toimii maaseudulla asuvien ihmisten, yhteisöjen, yritysten ja yrittäjien apuna. Maaseudun kehittäjä on erikoistunut asuinmaaseudun, maaseudun elinkeinojen ja niiden toimintaympäristöjen kehittämiseen. Hän toimii asiakaslähtöisesti yhteistyöverkostoja hyödyntäen ja hankkii kehittämiseen tarvittavaa tietoa sekä välittää sitä eri kohderyhmille.

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkintoa suorittavalla henkilöllä on hyvä perusammattitaito omalta ammattialaltaan sekä usean vuoden kokemus työelämästä ja/tai kehittämistehtävistä yksityisen, julkisen tai kolmannen sektorin tehtävissä. Tutkinnon suorittajalla on monipuolinen osaaminen kehittämis- ja neuvontatehtävistä. Hänellä on myös kokonaisnäkemys yrittäjyydestä ja hanketoiminnasta. Tutkinnon suorittaja hallitsee hanketyöhön liittyvät hallinnolliset tehtävät. Tutkinnon suorittaja osallistuu aktiivisesti kehittämistyöhön joko omassa työssään tai muussa kehittämiseen liittyvissä tehtävissä. Usein tutkinnon suorittaja on jäsenenä ryhmässä, joka tuottaa tietylle alueelle tai toimialalle kehittämiseen tai neuvontaan liittyviä toimenpiteitä.

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkintoa suorittaessaan tutkinnon suorittaja osallistuu aktiivisesti kehittämistoimintaan. Lisäksi hän osoittaa osaavansa tukea ja ohjata asiakkaita/yhteistyökumppaneita hanketyöhön ja yrittäjyyteen liittyvissä asioissa. Hänellä on vahva maaseutupoliittisen järjestelmän tuntemus ja tietoa maaseudun yrittäjyydestä. Hän osaa kehittää omaa työtään ja pitää ajan tasalla omaa ammattitaitoaan.

Tutkintoa suorittaessaan maaseudun kehittäjä osoittaa tunnistavansa kehittämistarpeet, osaavansa toimia verkostoissa ja hoitaa neuvonta- ja kehittämistyötä tavoitteiden suuntaisesti. Hän osaa laatia toteuttamiskelpoisen hankesuunnitelman ja osaa hoitaa hanketyöhön liittyvät käytännön toimenpiteet. Lisäksi hän osoittaa yrittäjyyteen liittyvän osaamisen laatimalla liiketoimintasuunnitelman tai ohjaamalla sen laatimista. Hän osoittaa osaavansa ohjata asiakkaita tarvittavien asiantuntijoiden luokse. Tutkinnon suorittaja osaa arvioida kehittämistyön vaikuttavuutta.

2.2 Tutkinnon osat

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto muodostuu kolmesta tutkinnon osasta. Tutkinnon suorittaminen edellyttää kaikkien tutkinnon osien suorittamista.

Tutkinnon osat ovat

1. Maaseudun kehittäjänä toimiminen
2. Yrittäjyys maaseudulla
3. Maaseudun ja maaseutuelinkeinojen hankeosaaminen.

3 MAASEUDUN KEHITTÄJÄN ERIKOIS-AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Tutkinnon perusteissa vaadittu ammattitaito osoitetaan tutkintotoimikunnan hyväksymän maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinnon järjestämissuunnitelman perusteella tutkintotilaisuuksissa aidossa toiminnassa. Tutkinnon suorittaja osoittaa kattavasti tutkinnon perusteiden edellyttämän ammatillisen osaamisen henkilökohtaisen näyttösuunnitelman mukaisesti.

Maaseudun kehittäjän erikoisammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Tutkintotilaisuuksissa tutkinnon suorittaja osoittaa valmiuksia ja kykyä soveltaa osaamistaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä. Hän myös osoittaa kykynsä kokemusten arviointiin ja kokemuksista oppimiseen, toimintatapojen uudelleenajatteluun ja uusien toimintatapojen käyttöönottoon.

Jokaisen tutkintotilaisuuden jälkeen arvioija tai arvioijat arvioivat ja dokumentoivat tutkinnon suorittajan osoittaman osaamisen suhteessa tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin, arvioinnin kohteisiin ja kriteereihin. Tutkinnon suorittajan itsearviointi on olennainen osa tutkintosuoritusta. Tutkintotilaisuuden jälkeen järjestetään palautekeskustelu.

Yksittäisessä tutkintotilaisuudessa riittää yhden kolmikannan edustajan arvio. Tutkinnon osan arviointikeskusteluun tulee osallistua koko kolmihenkinen arvioijaryhmä.

Tutkinnon osan kaikkien tutkintotilaisuuksien jälkeen pidetään arviointikeskustelu, johon osallistuvat tutkinnon suorittajan kanssa

- työnantajatahon edustaja tai taustaorganisaation edustaja
- työntekijätahon tai yhteistyökumppanin tms. edustaja
- opetusalan edustaja.

Tutkinnon suorittaja esittää arviointikeskustelussa arvioinnin perusteena olevat dokumentit sekä muun arviointiaineiston. Tutkinnon suorittaja ja arvioijat keskustelevat yhdessä ja arvioivat tutkinnon suorittajan osoittamaa ammatillista osaamista tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten, arvioinnin kohteiden ja kriteerien mukaisesti annettujen arviointiaineiston perusteella. Arviointikes-

kustelun päätteeksi arvioijaryhmä tekee arviointipäätöksen ja antaa tutkinnon suorittajalle palautteen.

Ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tutkinnon osan työelämän tehtävä- ja taitoalueista muodostetut ammattitaitovaatimukset määritellään seuraavilla sivuilla lihavoidulla tekstillä. Sen alla ovat vasemmassa sarakkeessa ammattitaitovaatimuksesta johdetut arvioinnin kohteet, jotka ilmaisevat ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Oikeanpuoleiseen sarakkeeseen on kirjoitettu arvioinnin kriteerit, jotka määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason. Näiden perusteella arvioidaan tutkintosuorituksen hyväksyminen. Tutkinnon osan jälkeen kuvataan ammattitaidon osoittamistavat.

3.1 Maaseudun kehittäjänä toimiminen

Ammattitaitovaatimukset	
Tutkinnon suorittaja osaa hyödyntää työssään maaseudun kehittämisen toimintaympäristöä	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kehittämistarpeen tunnustaminen ja uusien toimintamuotojen kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • on selvillä erityisesti maaseudun kehittämistoiminnan haasteista • tunnistaa kehittämistoimien tarpeen ja tuoda esille uusia näkökulmia • käynnistää kehittämistoimia muutosten läpivientiin
Kehittämiseen osallistuvien tahojen tuntemus ja verkostoituminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa, valitsee ja hyödyntää oman toimintansa kannalta tärkeät sidosryhmät (esim. maaseudun neuvonta- ja ammattijärjestöt, julkishallinto, rahoittajat, toimintaryhmät)
Tutkinnon suorittaja osaa verkostoitua maaseudun kehittämistyöhön liittyvien tahojen kanssa	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toimijoiden aktivointi kehittämistyöhön	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kehittämiskohteen kokonaisuuden ja osaa suunnata toimenpiteet oikealle kohderyhmälle • esittelee kehittämistarvetta asiakaslähtöisesti • osaa luoda hyvän vuorovaikutusilmapiirin ja innostaa osallistujia kehittämistyöhön
Viestintä-, vuorovaikutus- ja esiintymistaidot	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • toimii asiakaslähtöisesti ja positiivisella asenteella • esittää asiat selkeästi eri kohderyhmille/sidosryhmille

	<ul style="list-style-type: none"> • kuuntelee asiakasta/yhteistyökumppania • antaa ja ottaa vastaan palautetta • toimii ratkaisukeskeisesti • hoitaa tavanomaista viestintää suomen tai ruotsin kielen lisäksi yhdellä vieraalla kielellä • ottaa huomioon kulttuurien väliset erot toiminnassaan
Tutkinnon suorittaja osaa hoitaa asiakkuuksia maaseudun kehittämistyössä	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Asiakkaan tunnistaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa oman kehittämisalueensa sisäiset ja ulkoiset asiakkaat • tunnistaa asiakkuuden eri tilanteissa
Asiakaslähtöisesti toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa asiakkaan tarpeen vuorovaikutteisesti • valitsee oikean lähestymistavan asiakastilanteessa • soveltaa kehittämisvälineitä asiakkaan ongelman ratkaisemiseksi
Tutkinnon suorittaja osaa hakea ja hyödyntää eri lähteistä saatavaa tietoa	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Maaseudun kehittämiseen liittyvän tiedon hankkiminen ja hyödyntäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa tiedon tarpeen • hakee tietoja monipuolisesti • käyttää tietoja omaan toimintaansa ja muokkaa tietoja asiakkaiden tarpeiden mukaiseksi • arvioi toiminnan vaikutukset
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida ja kehittää henkilökohtaisia taitojaan toimiessaan maaseudun kehittäjänä	
Oman itsensä johtaminen ja kehittäjän ammatillinen osaaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • arvioi ja kehittää henkilökohtaisia taitojaan toimiessaan kehittäjänä • suunnittelee omaa ajankäyttöänsä • sopeuttaa toimintaansa muuttuviin olosuhteisiin • hyödyntää saamaansa palautetta • ottaa huomioon erilaisten työ- ja toimintakulttuurien vaatimukset (esim. kansainvälinen toiminta) • toimii asiakaslähtöisesti • ylläpitää ammatillista osaamistaan ja kehittymistään
Kokous- ja neuvottelutaidot	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hallitsee kokous- ja neuvottelutekniikan • osaa laatia kokouksiin liittyvät dokumentit (esim. kutsut, asialistat, pöytäkirjat)

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa johtaa kokouksia tavoitteellisesti ja taloudellisesti (esim. ajankäyttö, asiassa pysyminen, kuunteleminen) • toimii kokouksissa ja neuvotteluissa vuorovaikutteisesti ja yhteistyöhakuisesti
Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa sisäistä ja ulkoista viestintää kehittämistoiminnassa	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Viestinnän ja tiedottamisen muotojen käyttäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa eri viestintäkanavat ja valitsee sopivia välineitä omassa työssään (mukaan lukien sosiaalinen media) • laatii viestintäsuunnitelman • laatii lehdistötiedotteen • laatii asiakaskirjeen • laatii omasta työstään esityksiä ja hyödyntää tietotekniikkaa esityksissään
Tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • suunnittelee asiakaslähtöisesti erilaisia kehittämiseen liittyviä tilaisuuksia, tapahtumia, tiedotus- ja koulutusilaisuuksia • hankkii tarvittavat asiantuntijat, tilat ja laitteet tilaisuuden järjestämiseen • toimii taloudellisesti organisoidessaan tilaisuuksia ja tapahtumia • aikatauluttaa, laatii esitteen ja markkinoi tilaisuuksia • valitsee tarkoituksenmukaisen kohderyhmän ja tiedottaa oikeille tiedotusvälineille
Tutkinnon suorittaja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Kestävän kehityksen periaatteiden soveltaminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • osaa tunnistaa oman toiminnan kestävän kehityksen periaatteet • osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita asiakastyössä

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa työtehtävissään tai erilaisissa kehittämistehtävissä. Tutkintotilaisuuksia voivat olla esim.

- Kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttaminen erilaisissa hankkeissa tai verkostoissa
- Kehittämiseen liittyvien tapahtumien järjestäminen
- Maaseudun kehittämiseen liittyvän ohjaus- tai neuvontatyöhön osallistuminen.

Tutkinnon suorittaminen on prosessi, jonka aikana tutkinnon suorittaja toteuttaa henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa esittämiään toimenpiteitä ja kerää arviointiaineistoa. Arviointiaineistoa voivat olla esimerkiksi esitykset, tapahtumien suunnitteluun liittyvä aineisto, markkinointi- ja viestintämateriaali.

Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkinnon suorittajan keräämästä aineistosta ja dokumenteista sekä ja tutkinnon suorittajan itsearviointista.

3.2 Yrittäjyys maaseudulla

Tutkinnon suorittaja osaa toimia maaseudun yritystoimintaympäristössä	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Maaseudun yritystoiminnan edellytysten tuntemus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää työssään yritystoiminnan, erityisesti maaseudun yritystoiminnan, erityispiirteiden tuntemusta asiantuntevasti • on perehtynyt oman toiminta-alueensa yritystoimintaan • ottaa toimintaympäristön muutokset huomioon omassa neuvontatyössään • kertoo asiakkaalle yritystoimintaan liittyvistä mahdollisuuksista ja haasteista asiantuntevasti
Maaseudun yrittämiseen liittyvän yhteistyöverkoston luominen ja ylläpitäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa nykyiset ja mahdolliset verkostokumppanuudet asiakas-hyödyn kannalta • hyödyntää omaa yhteistyöverkostoaan yrittäjyyden edistämässä • opastaa yrittäjää kokoamaan oman yhteistyöverkostonsa ja neuvoo sen hyödyntämistä • toimii rakentavasti verkostoyhteistyön kehittämiseksi
Yritystoiminnan keskeisten rahoitusmahdollisuuksien käyttäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää maaseudun yritystoiminnan rahoitusmahdollisuuksia työssään asiakaslähtöisesti • punnitsee yhdessä asiakkaan kanssa esille otettuja rahoitusvaihtoehtoja • osaa ohjata asiakasta eteenpäin hakemaan tietoja ja neuvoja eri rahoituslähteistä
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida yrittäjältä vaadittavia ominaisuuksia	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yrittäjänä toimiminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> • kertoo asiakkaalle, mitä yrittäjänä toimiminen edellyttää • ohjaa asiakkaita arvioimaan kriittisesti yrityksensä tilaa ja käyttämään yrityksen eri vaiheisiin sopivia asiantuntijapalveluita

Yrittäjäominaisuudet	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> tunnistaa asiakkaan sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden vahvuudet ja kehittämiskohteet ja antaa palautetta niistä rakentavasti suuntaa asiakkaan huomion hänen omiin voimavaroihinsa ja vahvuuksiinsa ohjauskeskustelujen avulla osaa auttaa asiakasta arvioimaan ja kehittämään omia yrittäjäominaisuuksiaan
Tutkinnon suorittaja osaa arvioida liikeideaa ja auttaa liiketoimintasuunnitelman laatimisessa	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Liikeidean tunnistaminen ja kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> tunnistaa toteuttamiskelpoisen liikeidean suhteessa alueen elinkeinoelämän tarpeisiin arvioi, kehittää ja testaa erilaisten ideoiden toimivuutta
Liiketoimintasuunnitelman laatiminen ja ohjaus	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> ohjaa liiketoimintasuunnitelman laatimisessa arvioi toiminnan kannattavuutta laskelmien ja tunnuslukujen avulla tunnistaa yritystoiminnan erilaisia riskejä ja osaa kertoa, kuinka niihin kannattaa varautua
Tutkinnon suorittaja osaa neuvoa yrityksen perustamisessa	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yrityksen perustamistoimien käynnistäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> auttaa asiakasta yrityksen perustamisessa auttaa asiakasta valitsemaan hänelle sopivan yritysmuodon tukee ja ohjaa yrityksen perustamiseen liittyvissä asioissa asiakkaan tarpeita kuunnellen opastaa asiakastaan noudattamaan oman toimialansa lakeja ja asetuksia ja ohjaa hakemaan lisätietoa
Yrityksen perustamiseen ja kehittämiseen liittyvien neuvonta- ja tukiorganisaatioiden hyödyntäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> kertoo asiakkaalle, mitkä ovat maaseudun toimintaympäristön tärkeimmät asiantuntija- ja tukipalvelut yritystä perustettaessa ja kehitettäessä ja osaa opastaa käyttämään näitä palveluja
Tutkinnon suorittaja osaa tunnistaa yrityksen kehittämistarpeet ja etsiä ratkaisut niihin	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Yritystoiminnan kehittäminen	Tutkinnon suorittaja <ul style="list-style-type: none"> tuntee erityisesti maaseudulla toimivan yrityksen kehitysvaiheet ja niihin liittyvät keskeiset haasteet yritystoiminnan kehittämisessä auttaa asiakasta yritystoimintaan liittyvissä yleisimmissä kehittämisasioissa ja osaa opastaa asiakasta hakemaan tietoa erityisosaamista edellyttävissä asioissa

Laadunhallintajärjestelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • opastaa hyödyntämään tarkoituksenmukaista laadunhallintajärjestelmää yritystoiminnan kehittämisessä • neuvoo yrittäjiä lisätiedon hakemiseen
---	---

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisensa työtehtävissään tai erilaisissa neuvonta- ja ohjaustilanteissa. Tutkintotilaisuuksia voivat olla esim.

- Yrittäjien tai yrittäjäksi aikovien ohjaus ja neuvontatyö
- Liiketoimintasuunnitelman ohjaus.

Tutkinnon suorittaminen on prosessi, jonka aikana tutkinnon suorittaja toteuttaa henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa esittämiään toimenpiteitä ja kerää arviointiaineistoa. Arviointiaineistoa voivat olla esimerkiksi liiketoimintasuunnitelma, omassa työssä kertynyt ohjaus- ja neuvontamateriaali.

Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkinnon suorittajan keräämästä aineistosta ja dokumenteista sekä ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

3.3 Maaseudun ja maaseutuelinkeinojen hankeosaaminen

Tutkinnon suorittaja osaa soveltaa eri kehittämisohjelmia omassa toiminnassaan	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Maaseutupolitiikan, ohjelmallisuuden ja kehittämisohjelmien hyödyntäminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntää oman toimintaympäristönsä kannalta tärkeimpiä kehittämisohjelmia • hakee tietoa maaseudun kehittämistoiminnasta ja kehittämisohjelmista alueellisella ja valtakunnallisella tasolla • kartoittaa erilaiset hankkeiden toteuttamisvaihtoehdot (mm. kehittämis- ja investointihanke, tietää, mitä kansainvälisiä ohjelmia on tarjolla)
Tutkinnon suorittaja osaa laatia hankesuunnitelman ja hankehakemuksen	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Toteuttamiskelpoisen hankesuunnitelman laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • kartoittaa kehittämistarpeita yhteistyössä sidosryhmien kanssa • tunnistaa kohderyhmän ja kehittämiskohteet • tunnistaa tavoitteiden ja toimenpiteiden merkityksen hankesuunnitelman laatimisessa

	<ul style="list-style-type: none"> • arvioi henkilö- ja materiaaliresurssit • laatii kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman • arvioi hankkeen toteuttamiseen liittyviä riskejä
Hanketukihakemuksen laatiminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • selvittää hankkeen eri rahoituskanavat • laatii hanketukihakemuksen ja siihen tarvittavat liitteet
Tutkinnon suorittaja osaa toimia hankkeen toteuttamiseen liittyvissä tehtävissä	
Arvioinnin kohteet	Arvioinnin kriteerit
Roolien tunnistaminen hanketyössä	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa eri toimijoiden tehtävät hankkeen toteuttamisessa • ohjaa tarvittaessa toimijoita eri tehtäviin hankkeessa
Verkostoituminen ja toimijatahojen sitouttaminen hanketoimintaan	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa hankkeen keskeiset sidosryhmät • verkostoituu hankkeen kannalta tärkeiden toimijatahojen kanssa • solmii tarvittavat yhteistyösopimukset
Hankesuunnitelman toteuttaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • lukee hankepäätöksiä ja toteuttaa hanketta päätöksen mukaisesti • tietää, mitä ovat toteuttamiskelpoiset kustannukset ja noudattaa hankerahoittajan ohjeistusta kustannusten ja rahoituksen osalta • laatii rahoitusasiakirjat ja lisää hakemukseen tarvittavat liitteet (esim. maksatushakemus) • hakee maksatusta oikea-aikaisesti ja rahoittajan ohjeiden mukaisesti • laatii väli- ja loppuraportit
Hankkeiden toteuttamiseen liittyvien säädösten noudattaminen	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa hanketoimintaa koskevia lakeja ja sääntöjä (esim. Hallintomenettelylaki 598/1982, Laki julkisista hankinnoista n:o 348, tietosuojalaki 516/2004)
Kehittämistoiminnan vaikuttavuuden ja jatkuvuuden arviointi	<p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • arvioi kehittämishankkeiden määrällistä ja laadullista vaikuttavuutta • arvioi oman kehittämistoiminnan vaikuttavuutta ja tuloksia, miten hankkeen tuotteet ja tulokset jäävät elämään

Ammattitaidon osoittamistavat

Tutkinnon suorittaja osoittaa ammatillisen osaamisen suunnittelemalla kehittämishankkeen yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja toteuttamalla/osallistumalla kehittämistyöhön joko omassa työssään julkisessa tai yksityisessä organisaatiossa tai esim. jossakin kolmannen sektorin tehtävissä. Tutkintotilaisuuksia voivat olla esim.

- Ohjaamalla tai suunnittelemalla hankkeen ja hakemalla hankkeelle rahoitusta
- Osallistumalla hankkeen toteuttamiseen.

Tutkinnon suorittaminen on prosessi, jonka aikana tutkinnon suorittaja toteuttaa henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa esittämiään toimenpiteitä ja kerää arviointiaineistoa. Arviointiaineistoa voivat olla esimerkiksi hankesuunnitelma ja hankehakemus, omassa työssä kertynyt hankkeen toteuttamiseen liittyvä materiaali.

Tutkinnon suorittajan arviointiaineisto muodostuu tutkinnon suorittajan keräämästä aineistosta ja dokumenteista sekä ja tutkinnon suorittajan itsearvioinnista.

LIITE

Ammatin kuvaus

Maaseudun kehittäjä toimii tehtävissä, joiden tavoitteena on lisätä maaseudun elinvoimaisuutta. Hän toimii maaseudulla asuvien ihmisten, yhteisöjen, yritysten ja yrittäjien apuna. Maaseudun kehittäjä on erikoistunut asuinmaaseudun, maaseutuelinkeinojen sekä niiden toimintaympäristöjen kehittämiseen. Hän toimii asiakaslähtöisesti yhteistyöverkostoja hyödyntäen ja hankkii työssään tarvitsemaansa tietoa sekä välittää sitä eri kohderyhmille.

Voidakseen toimia päteväenä ammattilaisena, kehittäjällä on oltava hyvä ammattillinen osaaminen omalla alallaan ja kokemusta kehittämistehtävistä. Hänellä on tietoa ja osaamista maaseudun yrittäjyydestä ja kehittämistoiminnasta. Hänen on osattava opastaa asiakkaita yrittäjyyteen ja hanketoimintaan liittyvissä asioissa ja osattava hakea niihin liittyvää tietoa tuki- ja neuvontaorganisaatioista. Maaseudun kehittäjän on osattava auttaa asiakkaita suunnittelemaan ja toteuttamaan toimivia kehittämis- ja investointihankkeita maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseksi. Hänen tulee osata hakea tietoa sekä alueellisista, kansallisista ja kansainvälisistä rahoitusmahdollisuuksista ja osattava laatia rahoitushakemuksia hankkeille (esim. kehittämis-, investointi-, koulutus-, tiedotus-, työllistämis-, liikkuvuushankkeet). Lisäksi hänen tulee hallita maaseutuhankkeiden hallinnointi ja johtaminen.

Maaseudun kehittäjän on tunnettava alueensa ja toimialansa verkostot ja osattava hyödyntää niitä. Hänellä on oltava hyvät viestintä-, vuorovaikutus- ja esiintymistaidot. Maaseudun kehittäjän on hallittava atk-aidot siten, että hän kykenee käyttämään työssään tarvittavia ohjelmia sekä osaa hakea kattavasti tietoa oman työnsä tueksi. Hänen on myös osattava huolehtia omasta kehittämisestään ja ajan tasalla pysymisestä elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaisesti.

Maaseudun kehittäjä toimii yleensä asiantuntijana työsuhteessa johonkin yhteisöön. Tällaisia yhteisöjä voivat olla esimerkiksi alueviranomaiset, kunnat, seutukunnat, elinkeinoyhteisöt, paikalliset toimintaryhmät, rahoittajatahot, yrittäjä- ja tuottajajärjestöt, oppilaitokset, maaseudun neuvontajärjestöt, metsäkeskukset, 4H-järjestöt ja yhdistykset sekä maaseutuyritykset. Hän voi toimia myös itsenäisenä yrittäjänä.

Painettu
ISBN 978-952-13-4802-0
ISSN 1798-887X

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-4803-7
ISSN 1798-8888

Opetushallitus on hyväksynyt nämä näyttötutkinnon perusteet ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla.

Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu ja kehitetty tutkinnon suorittamistapa.

Näyttötutkintojen suunnittelu ja toteuttaminen perustuvat opetusalan ja työelämän asiantuntijoiden tiiviiseen yhteistyöhön.

Opetushallitus
www.oph.fi
www.oph.fi/nayttotutkinnot
www.oph.fi/nayttotutkintojen_perusteet